

VZŤAHY MEDZI EURÓPSKOU ÚNIOU A RUSKOM VO SVETLE SANKČNEJ POLITIKY

RELATIONS BETWEEN THE EUROPEAN UNION AND RUSSIA IN THE LIGHT OF SANCTION POLICY

EVA JURČÁKOVÁ

Mgr. Eva Jurčáková PhD., Katedra odbornej jazykovej komunikácie, Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, tel.: 048/446 2526, e-mail: eva.jurcakova@umb.sk

Abstrakt

This paper analyses the causes for the origin of sanctions of the European Union against Russia and moreover the worsening of relations and cooperation between the European Union and Russia in the area of the foreign policy and also in the area of the economic policy. The paper brings the overview of both sides to this conflict and presents the complexity of relations between the European Union, Ukraine and Russia, as well, which had already have their roots in the history. In the paper it is pointed to the harmfulness of sanctions for the economics of both sides. Moreover, in this paper the commercial relations between the European Union and Russia are analysed and the consequence of the received sanctions for both sides are presented in this paper.

Key words: European Union. Russia. Sanctions. Ukraine. Economy.

1. Úvod

Téma vzájomných vzťahov medzi Európskou úniou (EÚ) na jednej strane a Ruskom na strane druhej je v súčasnosti mimoriadne živá a aktuálna. Dnes snáď už nikto nepochybuje, že politika a ekonomika sú úzko prepojené nádoby. Ešte viac to platí v dnešnom čoraz viac globalizovanom svete. V tomto zložitom a rýchlo sa rozvíjajúcom prostredí si jednotlivé štáty, národy a rôzne politicko-ekonomicko-vojenské zoskupenia hľadajú svoje miesto. Môžeme povedať, že svet sa mení a je omnoho pestrofarebnejší. Tieto zmeny sa samozrejme týkajú všetkých štátov a národov na všetkých kontinentoch sveta. Súčasťou týchto zmien je samozrejme aj Slovenská republika (SR), pretože zmeny vývoja v ekonomickej, politickej a vojenskej oblasti sa jej bytostne dotýkajú o to viac, že SR je členom EÚ a NATO.

Vytvorením jednotného trhu 28 krajín sa Európska únia stala najväčšou svetovou obchodnou veľmocou. Jej hlavné piliere fungovania sú dodržiavanie demokratických princípov, vytváranie ekonomických podmienok pre rast ekonomiky a životnej úrovne, a tiež spolupráca s ostatnými časťami sveta. Samozrejme v týchto podmienkach si svoje miesto hľadajú aj tradičné veľmoci ako sú USA, Ruská federácia a Čína.

Tento príspevok v stručnej forme poukazuje na neľahké a zložité vzťahy spolupráce medzi Európskou úniou a Ruskou federáciou, ktorá je svojou rozlohou najväčšou krajinou sveta, a s ekonomikou Ruska, ktorá patrí medzi desať najsilnejších ekonomík sveta. Základy týchto často komplikovaných vzťahov majú základ už v minulosti. Môžeme preto konštatovať, že súčasné zložité podmienky vzájomnej spolupráce a nedôvery nevznikli „z večera do rána“, ako si možno mnohí naivne myslia. Príspevok sa venuje rozvoju týchto vzťahov od blízkej minulosti až po súčasnosť a v stručnej forme poukazuje na rozdielne názory a postoje k vzájomnej spolupráci oboch strán.

Z čisto ekonomickej stránky môžeme smelo povedať, že vzájomne uvalované sankcie poškodzujú obe strany. Je v záujme obidvoch strán, aby sa vzájomná nedôvera a prekážky v prehlbovaní spolupráce odstraňovali. Tento proces zbližovania bude pravdepodobne trvať

ešte dlho a ostáva nám len veriť, že v tomto procese predsa len zvíťazí zdravý rozum a nie politika nepriateľskej konfrontácie.

2. Analýza vzniku zhoršenia vzťahov a spolupráce medzi Európskou úniou a Ruskou federáciou

Databáza vývoja často zložitých vzťahov medzi Európskou úniou a Ruskom siaha do hlbšej minulosti. V článku sa zameriame na blízku minulosť a súčasnosť týchto zložitých vzťahov. A pozrieme sa tiež na zásadné a doposiaľ neprekonané rozdiely v kľúčových oblastiach a postojoch. Ide o niektoré základné fakty v oblasti ekonomickej spolupráce medzi obidvoma stranami:

- v roku 1994 bola podpísaná Dohoda o strategickom partnerstve (Partnership and Cooperation Agreement), ktorá vošla do platnosti v roku 1997 a v decembri 2007 skončila jej platnosť;
- v roku 2003 bola podpísaná Dohoda o vytvorení Spoločného hospodárskeho priestoru (The Common Economic Space). V jej rámci by malo dochádzať k vzájomnému zlepšovaniu podmienok pre všetky subjekty na trhu. K cieľom tejto dohody patrí ekonomická integrácia, odstraňovanie prekážok obchodu, zladovanie regulácií, otvorenie trhov, budovanie infraštruktúry a vzájomná výmena informácií;
- v novembri 2013 Ukrajina na nátlak Ruska nepodpísala asociačnú dohodu s EÚ;
- v marci 2014 Európska rada prijala trojstupňový plán zvyšovania nátlaku na Rusko, aby sa stiahlo z Krymského polostrova;
- 16. marca 2014 bolo vykonané referendum o nezávislosti autonómnej republiky Krym a jej pripojenie k Ruskej federácii, (Európska únia, USA a Ukrajina toto referendum neuznali a do súčasnej doby ho považujú za nelegitímne);
- 17. marca 2014 Európska únia a USA uvalili prvé kolo sankcií na Ruskú federáciu;
- 20. a 21. marca 2014 na samite Európskej rady boli prijaté ďalšie sankcie na predstaviteľov Ruska (F. Garcés de los Fayos, 2017).

V tomto kontexte nesmieme zabudnúť na ďalšie podstatné skutočnosti. V rokoch 2014 až 2016 došlo k výraznému zhoršeniu vzťahov medzi Ruskom a Ukrajinou, ktoré vyústilo až k pripojeniu polostrova Krym k Rusku a k narušeniu územnej celistvosti Ukrajiny vznikom tzv. samostatných republík Doneckej ľudovej republiky a Luhanskej ľudovej republiky vo východnej časti Ukrajiny, ktoré odmietajú proeurópske smerovanie Ukrajiny pod súčasným politickým vedením Ukrajiny, a svoj ďalší rozvoj vidia len v úzkej ekonomickej a vojenskej spolupráci s Ruskom. Tento vývoj udalostí viedol až k vzniku občianskej vojny na východe Ukrajiny, ktorá si vyžiadala tisíce obetí, obrovské materiálne škody a katastrofálny prepád ukrajinskej ekonomiky, čo malo za následok obrovský prepád životnej úrovne jej obyvateľov. Táto napätá situácia nie je vyriešená ani dodnes. Obidve strany, na jednej strane Európska únia, USA a Ukrajina a na druhej strane Rusko, majú veľmi odlišné názory a postoje k tomuto stavu.

Ukrajina, Európska únia, USA vyjadrujú svoj postoj nasledovne:

- Rusko svojimi krokmi spôsobilo vznik občianskej vojny na východe Ukrajiny a vojensky zasahovalo na cudzom území,
- Rusko naďalej vykonáva kroky, ktoré porušujú územnú celistvosť Ukrajiny a vykonáva politiku, ktorá má za cieľ zvrhnúť súčasné politické vedenie Ukrajiny,
- Rusko vojensky a materiálne podporuje tzv. separatistické republiky Donecko a Luhansko, čím podporuje pokračovanie občianskej vojny na východe Ukrajiny,
- Rusko vykonalo násilné pripojenie Krymu do svojej federácie, čím hrubým spôsobom porušilo medzinárodné právo, referendum vykonané na Kryme je považované za nelegitímne.

Ruská federácia:

- Ukrajina hrubým spôsobom začala vykonávať politiku a opatrenia, ktoré poškodzovali a utláčali rusky hovoriace obyvateľstvo na východe Ukrajiny,
- na Ukrajine došlo k násilnému zvrhnutiu a prebratiu moci,
- na Ukrajine sú pri moci fašisti, banderovci a sily, ktoré vyvolávajú silné proti ruské nálady,
- na Kryme prebehlo legitímne referendum obyvateľov, ktorí sa jasne vyjadrili, že chcú pripojenie Krymu k Rusku (uvádza sa až 96,8% obyvateľov, ktorí vyjadrili svoj súhlas s pripojením k Rusku),
- Rusko upodozrieva Ukrajinu, že na polostrove Krym chcela súčasná vláda Ukrajiny poskytnúť USA možnosť vybudovať vojenskú námornú základňu, čo bolo považované za priame ohrozenie Ruska,
- Rusko upodozrieva vedenie Európskej únie a USA, že priamo zasahujú do konfliktu a vytvárajú proti ruské nálady.

Uvedené skutočnosti v podstate pretrvávajú až do dnešných dní. Z dôvodu zamedzenia ďalšej eskalácie napätia a pokračovania občianskej vojny bol vytvorený tzv. „Minský formát“, kde zástupcovia Ruska, Ukrajiny, Nemecka a Francúzska rokujú o riešení krízy na východnej Ukrajine. Výsledkom týchto rokovaní je zmluva podpísaná vo februári 2015, ktorá stanovuje pravidlá pre zúčastnené strany k vyriešeniu krízy. Bohužiaľ ani táto zmluva celkom nezmiernila napätú situáciu vo východnej Ukrajine. V súčasnosti politici aj politológovia označujú tento stav ako „zamrznutý konflikt“, a až budúcnosť ukáže, akým smerom sa bude táto kríza vyvíjať. V súčasnej dobe dochádza k vzájomnému osočovaniu z porušovania minských dohôd.

Najviac týmto konfliktom utrpela samotná Ukrajina. V prvom rade si tento konflikt podľa niektorých odhadov vyžiadala už viac ako 10 000 obetí na životoch. Tento konflikt prispel k rozdeleniu ukrajinskej spoločnosti, kde jedna časť preferuje proeurópske smerovanie (smerom k EÚ a NATO) a druhá časť obyvateľstva preferuje úzku spoluprácu s Ruskom. Toto vedie k častým zrážkam medzi týmito skupinami, čo vytvára značné napätie v celej spoločnosti.

Aby tento konflikt „nebol taký jednoduchý“, mnohí politici, politológovia a médiá vidia v tomto spore aj geopolitické záujmy mocností USA a Ruska. Túto skutočnosť tiež opakovaním potvrdil aj slovenský premiér Robert Fico vo svojich vyhláseniach, že ide o geopolitiku a držanie svojho vplyvu v európskom regióne medzi týmito dvomi mocnosťami.

K prekonaniu tohto sporu samozrejme neprospievajú ani silné proti ruské nálady v pobaltských štátoch, ktoré sa cítia ohrozené zo strany Ruska a požadujú vojenskú podporu zo strany NATO. Rusko túto skutočnosť samozrejme popiera a poukazuje na agresívnu politiku NATO a jeho približovanie sa k ruským hraniciam. Výsledkom je vykonávanie veľkých vojenských cvičení NATO a Ruska a vzájomné obviňovanie sa z agresívnej politiky.

3. Prijatie sankčnej politiky do vzťahov medzi Európskou úniou a Ruskou federáciou

Na základe uvedených skutočností prišli na radu ekonomické sankcie, pretože jednoznačne sa všetci zhodli na tom, že tento konflikt nemá vojenské riešenie.

Referendum na Kryme sa konalo 16. marca 2014 a 96,8 % ľudí sa vyslovilo pre pripojenie k Rusku. Európska únia ani USA hlasovanie neuznali za legitímne. Nasledujúci deň sa v Bruseli stretli ministri zahraničných vecí Európskej únie, ktorí prijali druhý stupeň procesu zvyšovania tlaku na Rusko. V prvej fáze Európska únia prerušila rozhovory na dohovore pre vízovú liberalizáciu o novej zmluve v partnerstve a spolupráci. Druhý krok zahŕňa uvalenie

sankcií na vrcholových predstaviteľov Ruska. Ich zoznam bol rozšírený na samite Európskej rady 20. a 21. marca 2014. Rusko však opatrenia Európskej únie považuje za príliš nebezpečné a deklaruje, že nebudú mať žiadny účinok na jeho rozhodovanie v ukrajinskej kríze.

V ďalšom kroku Európska únia jednomyseľne prijala definitívne sankcie voči Rusku dňom 31. júla 2014, v ktorom sa rozšíril takzvaný sankčný zoznam firiem a osôb, ktoré nemôžu vstúpiť na územie členských štátov Európskej únie (zákaz neplatí pre Švajčiarsko a Nórsko) a ich zostatky na účtoch v bankách v Európskej únii sa mali zmraziť. Uvalené bolo aj embargo na import a export zbrojných produktov a technológií dvojakého využitia. Avšak toto sa týka len zmlúv s platnosťou od 1. augusta 2014. Všetky dovtedy dojednané a podpísané kontrakty platia. A akékoľvek aj neskôr poskytnuté bežné úvery pre občanov a podnikateľov na iné služby a tovary zákazu nepodliehajú. Či už budú smerovať z Ruska alebo do Ruska. Tu treba podotknúť, že hlavnými odporcami ekonomických sankcií voči Rusku sú v rámci Európskej únie český prezident Miloš Zeman, slovenský premiér Robert Fico, maďarský premiér Viktor Orbán a grécky premiér Alexis Tsipras. Avšak zatiaľ pri hlasovaní o sankciách nenarušili jednotu Európskej únie.

Hovorí sa aj o kapitálových bariérach, ktoré ale vyznievajú tiež len symbolicky. „Je zakázané priamo alebo nepriamo nakupovať, predávať, sprostredkovať alebo poskytovať pomoc pri vydávaní prevoditeľných cenných papierov a nástrojov peňažného trhu alebo inak s nimi nakladať, ak ich splatnosť presahuje 90 dní a ak boli vydané po 1. auguste 2014,“ stojí v nariadení Rady EÚ, ktoré pokračuje menovaním inštitúcií, ktoré sankcie zasahujú. V praxi táto formulácia aj pre najväčšie ruské banky a iné organizácie s majoritným vplyvom štátu znamená len to, že sa nemôžu financovať cez dlhopisy. Všetky ostatné toky likvidity a kapitálu sú mimo zákazu. A ich doterajší akcionári nie sú sankciami v podstate nijako dotknutí, pretože so všetkými akciami a dlhopismi emitovanými do 31. júla 2014 vrátane môžu bez bariér obchodovať na európskych trhoch.

Jedinou oblasťou, kde zábrany skutočne zaúčinkovali, je reputačné riziko. To si svoju daň vyžiadalo už od zverejnenia informácie o pripravovaných sankciách voči Rusku zo strany USA i únie. Prilákať odradených klientov späť si vyžiada viac úsilia, ako si to ruským kapitálom ovládané firmy naplánovali na začiatku tohto roka. Čakať teda možno skutočne spomalenie obchodného styku medzi úniou a jej tretím najväčším dovozcom tovarov Ruskom aj napriek tomu, že lídri európskej dvadsaťosmičky urobili maximum pre to, aby to tak nebolo (X. Makarová, 2014).

V reakcii na zavádzanie sankcií zo strany USA a štátov Európskej únie voči Rusku zaviedla Moskva voči týmto krajinám odvetné opatrenia.

Tieto opatrenia zasiahli produkciu mäsa, mlieka a mliečnych výrobkov, ovocia a zeleniny z Európskej únie, Nórska, USA, Kanady a Austrálie na dobu jedného roka. Dnes už vieme, že po predĺžení sankcií zo strany USA a Európskej únie to isté následne spravila aj ruská strana.

Napr. v roku 2013 Rusko doviezlo z Európskej únie potravinárske produkty v hodnote 16 miliárd USD, čo tvorí 10 percent celkového exportu Európskej únie. Ruské odvetné sankcie podľa existujúcich odhadov zasiahnu 7 percent celkového európskeho vývozu potravinárskej a poľnohospodárskej produkcie (z celkového objemu 75 miliárd eur).

M. Ondrejčík (2014) prezentuje vo svojej analýze vplyv zavedenia ruských sankcií na európsku poľnohospodársku a potravinársku produkciu na jednotlivých účastníkov trhu. Z členov Európskej únie predstavujeme štáty s najsilnejšou ekonomikou a na nich v krátkosti prezentujeme vplyv či dôsledok sankcií na ich ekonomiku.

Nemecko: Podľa Spolkového zväzu veľkoobchodu zahraničného obchodu a služieb môžu byť nemeckí vývozcovia obmedzeniami ťažko postihnutí. Podľa nemeckej asociácie farmárov

bojkot zasiahne nemeckú poľnohospodársku produkciu iba v obmedzenej miere. Produkty ako ovocie, zelenina, kuracie a hovädzie mäso majú iba malý podiel na celkovom vývoze potravinárskej produkcie do Ruska. Napriek tomu je podľa spolkového ministerstva poľnohospodárstva pre nemecký poľnohospodársky a potravinársky priemysel najdôležitejším exportným trhom mimo Európskej únie Rusko; i keď ¾ nemeckého vývozu z predmetných sektorov smerovalo do Európskej únie. Treba poznamenať, že nemecké spoločnosti zaznamenali v poslednej dobe pokles objednávok z Ruska. Spomínaná situácia sa stáva kritickou najmä pre tie spoločnosti, ktoré sú v značnej miere závislé od ruského trhu.

Francúzsko: Francúzsko je ôsmym najväčším exportérom agroprodukcie do Ruska vo svete a štvrtým v Európe. Rusko je najväčším francúzskym odbytiskom pre francúzske jablká a hrušky. Predseda Národnej federácie pestovateľov ovocia Luc Barbier vyhlásil, že embargo bude pre francúzskych pestovateľov ovocia tragické. Zároveň dodal, že Rusi budú naďalej kupovať jablká, rajčiny a broskyne okrem tých, ktoré pochádzajú z Európy; prídú nová produkcia z Ázie, Brazílie, Južnej Afriky atď. Rovnako poznamenal, že aj za súčasnej situácie farmári trpia a hoci sa im vláda snaží pomáhať, mnohí v dôsledku zákazu skrachujú. Xavier Beulin, predseda zväzu farmárov FNSEA, poznamenal, že Rusko uzatvára svoj trh, čo tiež znamená, že produkty pôvodne určené pre ruský trh skončia na európskom trhu, čo vytvorí krízovú situáciu.

Celkovo možno konštatovať, že zavedenie sankcií predstavuje šokovú terapiu na jednej strane pre európskych výrobcov a poľnohospodárov, ktorí musia urýchlene nájsť nové odbytiská pre svoje tovary, na druhej strane však aj pre ruský potravinársky priemysel a poľnohospodárstvo, keďže fakticky došlo k zákazu 10 percent dovážaných potravinárskych a poľnohospodárskych produktov, ktoré musia byť urýchlene nahradené. Rusko preto podporuje domácu produkciu dotáciami približne až vo výške 1 miliardy eur. Zákaz dovozu európskych poľnohospodárskych a potravinárskych výrobkov je tak pre ruských výrobcov príležitosťou, ako zaplniť vákuum po európskych tovaroch. Aké dôsledky budú mať tieto opatrenia spolu so sankciami západu na ruskú ekonomiku, ukáže až čas. Na druhej strane akcie domácich výrobcov reagovali na ruské odvetné sankcie rastom. Väčšina ruských spotrebiteľov je orientovaná na jednoduché produkty, ktoré sú vyrábané buď v Rusku alebo v krajinách, s ktorými Rusko nemá (v kontexte sankcií) problémy; väčšina populácie teda nebude trpieť zavedením predmetných opatrení. Treba však pripomenúť, že ruské sankcie môžu spôsobiť rast spotrebiteľských cien v obchodoch, keďže domáci výrobcovia nebudú schopní promptne zaplniť diery po európskych výrobcoch. Táto situácia by mohla odštartovať rast inflácie. Ruské oficiálne miesta sa snažia vykryť voľné miesto po európskych dodávateľoch dovozom od nových dodávateľov, a to predovšetkým z krajín, ktoré majú s Ruskom priateľské vzťahy.

Napätá situácia medzi západnými krajinami a Ruskom môže byť pre Rusko dobrou príležitosťou na upevnenie vzťahov so štátmi ekonomickej skupiny BRICS, ktorej Rusko je členom napr. podľa prísľubu brazílskych dodávateľov dôjde k zvýšeniu objemu vyvážaného mäsa do Ruska na 150 tisíc ton ročne. Okrem toho sa s Brazíliou, ktorá je členom skupiny BRICS, počíta aj v prípade dovozu syra, masla, sušeného mlieka; Brazília má tiež záujem o export rýb. Embargo tiež prináša enormnú šancu pre čínskych dodávateľov (Čína je taktiež členom skupiny BRICS) ovocia a zeleniny. Napríklad v čínskom meste Dongning, neďaleko ruského Vladivostoku, sa otvára obchodné centrum, v ktorom budú platiť zjednodušené pravidlá colného odbavenia, ktoré výrazne urýchlia vybavovanie čerstvých produktov.

Rusko má tiež zámer uskutočňovať dovoz bravčoviny z Juhoafrickej republiky a z Južnej Kórey. Zo situácie bude pravdepodobne profitovať aj Turecko, pretože turecké úrady už pracujú na uľahčení vývozu do Ruska. Očakáva sa, že sa výrazne zvýši dopyt po hydine a morských plodoch a do úvahy prichádza aj ovocie a zelenina. Egypt na ruských odvetných

opatreniach proti EÚ pravdepodobne tiež získa; ruský prezident Vladimir Putin a jeho egyptský náprotivok sa dohodli na zvýšení dovozu egyptskej produkcie do Ruska o 30 percent. Nový Zéland je významným vývozcom mliečnych výrobkov do Ruska; v roku 2010 exportoval do Ruska mliečne výrobky v hodnote 193 miliónov USD a vyviezol viac ako polovicu importovaného ruského masla. Rusko preto počíta s Novým Zélandom ako s potenciálnym dovozcom syra do krajiny. Do úvahy prichádzajú aj rôzni iní náhradní dodávatelia, čo sa týka najmä krajín Latinskej Ameriky (M. Ondrejčík, 2014).

4. Obchodné vzťahy Európskej únie a Ruska

Obchodné vzťahy medzi Európskou úniou a Ruskom boli v roku 2016 poznamenané zlým stavom ruskej ekonomiky a dôsledkom sankčných opatrení. Aj keď sa zastavil ostrý prepád obchodnej výmeny, došlo i v roku 2016 k ďalšiemu poklesu. Na vine je predovšetkým nedostatok finančných prostriedkov na strane ruských vládnych i súkromných subjektov, a tiež stále nedostatočná diverzifikácia ekonomiky a priemyslu, ktorý neponúka dostatok kvalitného tovaru na export. Európska únia zostáva aj cez ďalší prepád vzájomného zahraničného obchodu hlavným obchodným partnerom Ruska. Rusko si naopak neudržalo svoje tretie miesto medzi najvýznamnejšími partnermi Európskej únie a prepadlo sa na štvrté miesto (Zastupiteľský úrad ČR v Moskve, 2017).

Tabuľka 1 Obchodná výmena EÚ s Ruskom v rokoch 2012–16 (v mld. EUR)

	2012	2013	2014	2015	2016	Priemer 2012-2016
Vývoz EÚ	123,4	119,5	103,2	73,8	72,4	98,1
Dovoz EÚ	215,1	206,9	181,8	135,7	118,7	87,5
Obrat	338,5	323,4	285,0	209,5	191,1	91,2
Saldo	-91,7	-87,5	-78,5	-61,9	-46,3	-73,2

Zdroj: EK - DG Trade, apríl 2016.

Hlavnými vývoznými položkami Európskej únie do Ruskej federácie zostali tradičné stroje, strojné zariadenia, dopravné prostriedky, produkcia chemického priemyslu a lieky. Nízky stav bol zachovaný po prudkom poklese v roku 2014 v oblasti hospodárskych a potravinárskych produktov, a to kvôli aplikovanému embargu na dovoz týchto položiek zo strany Ruska. Opačným smerom putovala predovšetkým ropa, ropné produkty, zemný plyn a ďalšie nerastné suroviny.

Záver

Európska únia a Rusko z danej situácie určite neprofítujú. V tejto obchodnej vojne sú aj tak najviac zasiahnutí európski vývozcovia, pre ktorých bol ruský trh jedným z hlavných odbytlísk tovaru. Stráca však aj ruský spotrebiteľ, ktorý si v dôsledku týchto opatrení nenájde na pulte svoj obľúbený tovar, príp. utrpí rastom spotrebiteľských cien a infláciou, ku ktorým bude dochádzať v dôsledku nízkej ponuky.

Možno predpokladať, že sa v dnešnom hospodársky prepojenom svete európskym dodávateľom podarí nájsť nové trhy, na ktorých budú predávať častokrát aj za nižšie ceny. Čo sa týka ruských spotrebiteľov, tak väčšina z nich je navyknutá na jednoduchšie tovary (spotrebiteľ bude kupovať ekvádorské banány miesto španielskych pomarančov), ktoré bude možné nájsť na iných trhoch.

Daná situácia je nevýhodná pre európskych dodávateľov, ktorým bude trvať roky, kým dosiahnu svoje predchádzajúce postavenie na trhu v Rusku, v prípade, že im to bude vôbec

umožnené. Porazenými sú zároveň aj európski daňovníci, ktorí sa pravdepodobne poskladajú na finančnú pomoc pre poľnohospodárov a potravinárov; no netreba zabúdať ani na zamestnancov postihnutých výrobcov, ktorých čaká prepúšťanie.

Táto situácia však nahráva alternatívnym dodávateľom a tiež domácim výrobcom, ktorí sa po odchode európskej konkurencie stávajú konkurencieschopnejšími. Víťazmi sú v krátkodobej perspektíve aj európski spotrebitelia, ktorí sa budú tešiť z nižších cien tovarov, keďže v Európe vznikne nadbytok produkcie, ktorá sa bude musieť predávať aj za lacnejšie. Je ťažko povedať, či ruské protiopatrenia voči európskym sankciám predstavujú začiatok postupného oddeľovania sa Ruska od Európskej únie.

Ostáva len veriť, že zvíťazí politika zdravého rozumu, naštartuje sa vzájomne výhodná spolupráca na princípe rovnoprávnosti a konečný výsledok bude v prospech všetkých zúčastnených strán i celého kontinentu. Súčasný konflikt medzi Európskou úniou, USA, Ukrajinou a Ruskom je živý a neustále sa vyvíja. Takže úplne na záver aj tu platí staré známe príslovie „čo platilo včera, nemusí už platiť dnes a zajtra“.

Literatúra

- [1] XÉNIA MAKAROVÁ, 2014. Skutočný dopad sankcií na Rusko? [online]. In Trend.sk. [cit. 2017-06-23]. Dostupné na internete: <https://www.etrend.sk/ekonomika/skutocny-dopad-sankcii-rusku-povolene-ostalo-takmer-vsetko.html>
- [2] MICHAL ONDREJČÍK, 2014. Dopady ruských sankcií na jednotlivých účastníkov trhu. [online]. In Despiteborders.com. Ekonomika 2014. [cit. 2014-08-13]. Dostupné na internete: <http://despiteborders.com/dopady-ruskych-sankcii-na-jednotlivych-ucastnikov-trhu/>
- [3] ZASTUPITELSKÝ ÚRAD ČR V MOSKVE, 2017. Vztahy zeme s EU. [online]. In BusinessInfo.cz. [cit. 2017-06-23]. Dostupné na internete: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/rusko-vztahy-zeme-s-eu-19085.html>
- [4] FERNANDO GARCÉS de los FAYOS, 2017. Rusko. [online]. In Európsky parlament, Sme tu pre vás, jún 2017. Dostupné na internete: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sk/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.6.3.html
- [5] EurActive.cz, 2016. Vztahy Evropské unie a Ruska. [online]. In Zprávy z EU v Českých souvislostech, FACTSHEET. [cit. 2016-12-29] Dostupné na internete: <http://euractiv.cz/factsheet/evropska-unie-a-svet/vztahy-evropske-unie-a-ruska-000047/>